

KAIP ELGTIS, JEI ESI PAKVIESTAS LIUDYTI?

Liudytojas ir nukentėjusysis teisme

Liudytojas

Tai asmuo, kuris **turi informacijos** apie teisme nagrinėjamai bylai svarbias aplinkybes. Svarbiausias liudytojo vaidmuo – liudyti teisme ir taip **padėti nustatyti tiesą byloje**.

Nukentėjusysis

Tai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi nukentėjusiuoju pripažįstamas asmuo, kuriam **nusikaltimo metu padaryta fizinė, turtinė ar moralinė žala**. Nukentėjusysis apklausiamas teisme, laikantis tų pačių taisyklių, kurios taikomos liudytojo apklausai.

Kai esu pakviestas liudyti

- ✚ Kurjeris (pašto darbuotojas) man įteikia šaukimą į teismą.
- ✚ Perskaitau šaukimą, jame yra pagrindinė informacija apie mano teises ir pareigas.
- ✚ Prieš liudydamas prisimenu kiek įmanoma daugiau su byla susijusių dalykų (įvykio dalyvių išvaizdą, aprangą ir pan.), o sunkiai įsimenamus dalykus galiu užsirašyti ir užrašais naudotis posėdyje. Suprantu, kad mano pagrindinė pareiga – padėti nustatyti tiesą byloje.
- ✚ Turėdamas asmens tapatybės kortelę ar pasą atvykstu į teismą šaukime nurodytu laiku ARBA, esant labai svarbioms priežastims, atvykstu liudyti kitą dieną – dėl liudijimo kitu laiku kreipiuosi į teismą šaukime nurodytu telefono numeriu.
- ✚ Išskirtiniais atvejais (pvz., dėl ligos, senatvės, neįgalumo, nesaugumo) galiu prašyti teismo būti apklaustas savo buvimo vietoje, pvz., naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Jeigu

- ✚ Šaukime nurodyta, kad **posėdis vyks mano darbo metu**, perspėju darbdavį: jis **turėtų mane išleisti** į teismo posėdį.
- ✚ **Jaučiuosi nesaugiai**, turiu teisę iš anksto prašyti teismo vykdyti apklausą nuotoliniu būdu (pvz., liudyti vaizdo konferencijoje). Taip pat ikiteisminio tyrimo metu ar baudžiamojoje byloje galiu kreiptis į ikiteisminio tyrimo pareigūną ar prokurorą su prašymu būti apklausiamas anonimiškai, t. y. sudarant vizualines ir akustines kliūtis, trukdančias nustatyti mano asmenybę (keičiant balsą ir kt.).
- ✚ **Esu kviečiamas liudyti prieš save ar savo šeimos narius**, artimuosius giminaičius, **galiu atsisakyti liudyti**; apie sprendimą atsisakyti liudyti pranešu teismui iš anksto arba teismo posėdžio metu.
- ✚ **Nusprendžiu neatvykti liudyti**, suprantu, kad be priežasties taip elgtis **negalima** ir kad mano dalyvavimas teismo posėdyje yra labai svarbus. Žinau, kad už neatvykimą liudyti man gali būti paskirta bauda, taip pat teismas gali nuspręsti mane atvesdinti liudyti ar skirti areštą.
- ✚ **Atvykti liudyti negaliu**, apie tai privalau informuoti teismą kuo anksčiau iki posėdžio ir pateikti neatvykimą pateisinančius dokumentus.
- ✚ Esu **nukentėjusysis**, galiu pretenduoti į **nemokamą teisinę pagalbą**; informaciją apie šią pagalbą rasiu <http://www.teisinepagalba.lt/>.

Kai atvykstu į teismo posėdį

Jeigu esu liudytojas

Jeigu esu nukentėjęs

Atvykęs į teismą skelbimų lentoje arba TV ekrane susirandu informaciją apie teismo posėdžio vietą (salę).

Prie posėdžių salės mane pasitinka posėdžio sekretorius ir paaiškina, kaip viskas vyks.

Visi susirenka į salę.

Sekretorius skelbia „Teismas eina, prašom stoti!“ ir visi stovėdami pasitinka teisėją.

Teisėjas paprašo visų atsisėsti ir pradeda teismo posėdį.

Kai teisėjas manęs paprašo laikinai palikti salę, išeinu ir prie salės laikiu, kol sekretorius mane pakvies atgal. Taip siekiama užtikrinti parodymų tikslumą.

Lieku salėje ir stebiu posėdį. Teismo posėdžio metu galiu paprašyti leidimo nedalyvauti teismo posėdžio dalyje, kurioje tiriami įrodymai.

Kai teisėjas pakviečia liudyti, atsistoju į tam skirtą vietą.

Teisėjas tikrina mano asmens dokumentą ir primena mano teises bei pareigas.

Perskaitau priesaiką ir ją pasirašau.

Teisėjo paprašytas pasakaju visas prisimenamas bylos aplinkybes ir atsakau į teisėjo klausimus, o jei ko neprisimenu ar klausimo nesuprantu, – taip ir sakau.

Posėdžio dalyviai (advokatai, prokurorai, kaltinamieji, ieškovai, atsakovai ir kt.) užduoda klausimų, į kuriuos atsakau, o jei ko neprisimenu ar klausimo nesuprantu, – taip ir sakau.

Pasibaigus mano apklausai, lieku posėdžių salėje ir toliau stebiu teismo posėdį arba paprašau teisėjo leidimo išeiti iš salės.

Nukentėjusiajam ir liudytojui reikia prisiminti

- ✚ Teismo posėdis bus **jrašomas** garso technika ir taip bus užtikrintas proceso **skaidrumas**.
- ✚ Posėdį gali stebėti net ir su byla nesusiję asmenys, nes **beveik visi posėdžiai vieši**.
- ✚ Bylos nagrinėjimas teisme yra arba **gali būti neviešas (uždaras)**, kai siekiama apsaugoti žmogaus asmeninio ar šeiminio gyvenimo slaptumą, valstybės, tarnybos, profesinę ar komercinę paslaptį, sprendžiamas ginčas, kilęs dėl šeimos teisinių santykių (jeigu to prašo bent viena iš byloje dalyvaujančių šalių), žodinio proceso tvarka nagrinėjama byla dėl įvaikinimo, baudžiamosiose bylose kaltinami arba nukentėję nepilnamečiai ir kitais įstatymuose nustatytais atvejais.
- ✚ **Nukentėjusiojo teisės skiriasi nuo liudytojo teisių; nukentėjusysis** ir jo atstovas turi teisę: teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su byla ikiteisminio tyrimo metu ir teisme; dalyvauti byla nagrinėjant teisme; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus; pasakyti baigiamąją kalbą; taip pat apskusti teismo nuosprendį ar nutartį.

Išlaidų ir žalos atlyginimas liudytojui ir nukentėjusiajam

- ✚ **Liudytojui ir nukentėjusiajam** gali būti **kompensuojamos išlaidos**, kurias jie patyrė dėl dalyvavimo teismo posėdyje (kelionės išlaidos, negautas darbo užmokestis ir kt.). Norint gauti patirtų išlaidų atlyginimą, teismui reikia pateikti **prašymą kompensuoti išlaidas** ir **jas patvirtinančius įrodymus** (pvz., darbdavio pažymą, kelionės dokumentus ir kt.).
- ✚ **Nukentėjusysis** taip pat turi teisę gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos **žalos atlyginimą**, o įstatymų numatytais atvejais – ir iš specialaus fondo mokamą kompensaciją.

10 patarimų, padėsiančių pasiruošti liudyti teisme

1. Į teismą vykite drąsiai, pasitikėdami savimi ir suprasdami savo pareigą **PADĖTI NUSTATYTI TIESĄ**. Teisėjas Jums paaiškins, kaip elgtis teismo posėdžio metu.
2. Į teismą nesineškite ginklų, sprogmenų ar kitų žmogaus gyvybei arba sveikatai bei visuomenės saugumui pavojingų daiktų, nes tai yra draudžiama.
3. Gerai įsiklausykite į užduodamus klausimus ir pasistenkite kuo tiksliau į juos atsakyti.
4. Jeigu nesupratote Jums užduoto klausimo, paprašykite jį patikslinti.
5. Atsakydami į klausimus, kalbėkite tik apie Jums žinomus faktus.
6. Sakykite tik tiesą. Nemeluokite.
7. Pasistenkite iki smulkmenų atsiminti visas su įvykiu susijusias detales. Jei neprisimenate, taip ir sakykite.
8. Parodymus dėstykite nuosekliai.
9. Jeigu turite sveikatos sutrikimų ir nuolat vartojate medikamentus, nepamirškite jų pasiimti vykdami liudyti į teismą.
10. Jei duodamas parodymus pasijutote prastai, paprašykite teisėjo padaryti trumpą pertrauką.

Išbandykite dalyvavimą teismo posėdyje savo kompiuteryje arba mobiliajame telefone – **VIRTUALIOJE TEISMO POSĖDŽIŲ SALĖJE** adresu <http://sale.teismai.lt/>

**norway
grants**

Jei kyla klausimų, kreipkitės šaukime nurodytais kontaktais arba bendruoju teismo telefono numeriu

Visų Lietuvos teismų adresus, telefonus ir el. adresus rasite interneto svetainėje www.teismai.lt